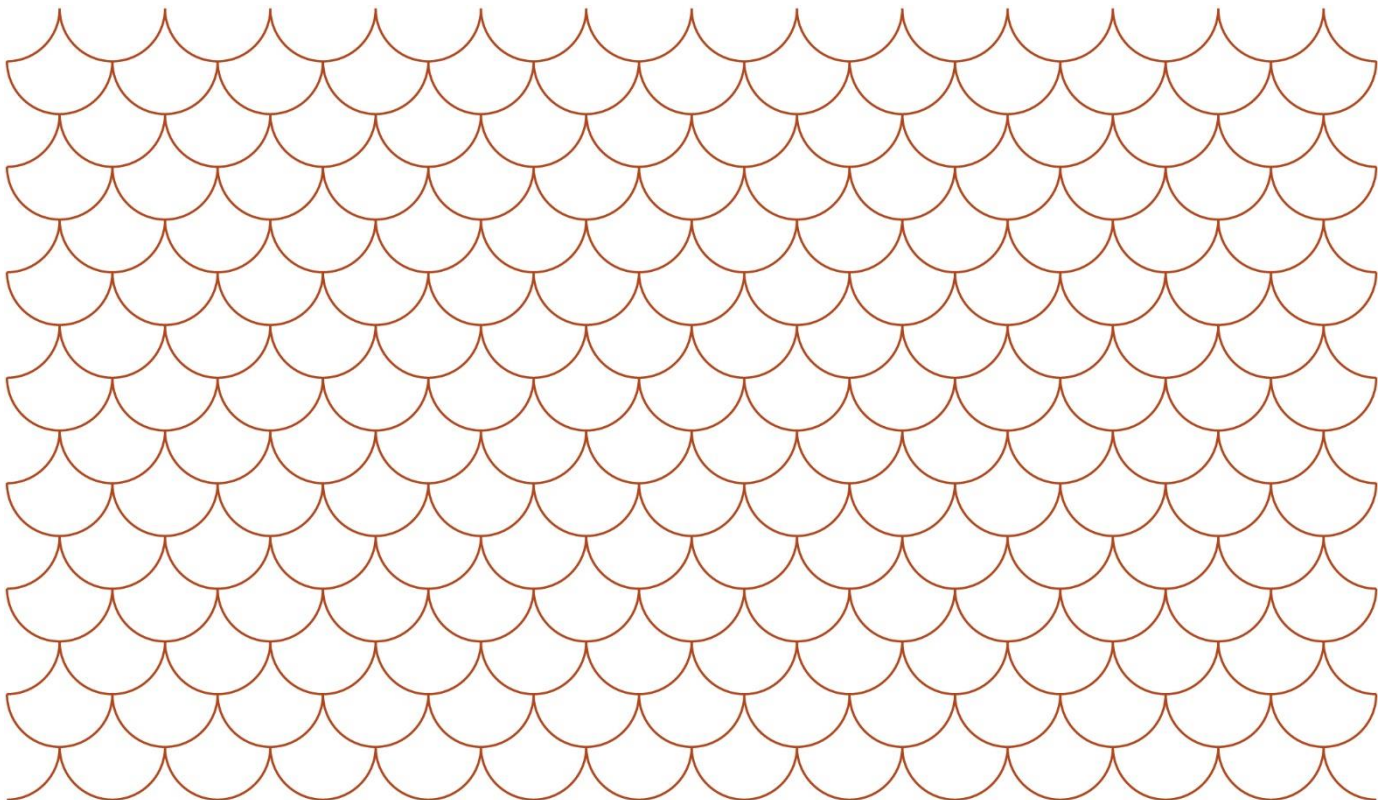

Påverkan av covid-19-pandemin under december 2021 till mars 2022

Lägesbild hos 85 huvudmän för grundskolan och
gymnasieskolan 9 till 11 maj 2022

Publikationen finns att ladda ner som kostnadsfri
PDF från Skolverkets webbplats:

www.skolverket.se/publikationer

Dokumentdatum: 2022-06-02

Diarienummer: 2022:1036

Skolverket, Stockholm 2022

Innehåll

Sammanfattning	4
Påverkan på grundskolan och gymnasieskolan av covid-19-pandemin under december 2021 till mars 2022.....	5
Högre elevfrånvaro än innan pandemin.....	5
Högre personalfrånvaro än innan pandemin.....	6
Få elever har haft fjärr- eller distansundervisning under perioden.....	6
En tredjedel av huvudmännen bedömer att eleverna inte har fått den planerade undervisningstiden fullt ut	8
De flesta huvudmän bedömer att det är möjligt för elever att ta igen utebliven undervisning.....	9
Ett visst kunskapstapp under perioden	10
Bilaga: Tillvägagångssätt	12

Sammanfattning

Skolverket har i uppdrag att följa upp konsekvenserna av covid-19-pandemin för utbildningen inom skolväsendet.¹ Med anledning den höga smittspridningen under perioden december 2021 till mars 2022, har myndigheten genomfört en undersökning för att få en bild av påverkan av pandemin på grundskolan och gymnasieskolan under den aktuella perioden.² Skolverket skickade därför frågor till 94 huvudmän, varav totalt 85 huvudmän svarade på frågor för grundskolan eller gymnasieskolan eller båda. Svaren samlades in via telefon under perioden 9 till 11 maj 2022. Den snabba insamlingen medför viss osäkerhet i det som redovisas. Undersökningens huvudsakliga iakttagelser redovisas nedan.

- **Högre elevfrånvaro än innan pandemin.** En majoritet av huvudmännen bedömer att elevfrånvaron varit *mycket* eller *lite högre* i grundskolan och i gymnasieskolan under perioden december 2021 till mars 2022 jämfört med motsvarande period innan pandemin. I grundskolan tycks elevfrånvaron ha ökat något mer än i gymnasieskolan.
- **Högre personalfrånvaro än innan pandemin.** En majoritet av huvudmännen bedömer även att personalfrånvaron varit *mycket* eller *lite högre* i grundskolan och i gymnasieskolan under perioden jämfört med motsvarande period innan pandemin. I grundskolan tycks personalfrånvaron ökat mer än i gymnasieskolan.
- **Få elever har haft fjärr- eller distansundervisning under denna fas av pandemin.** Det vanligaste svaret när det gäller gymnasieskolan och högstadiet är att *en mindre andel* haft fjärr- eller distansundervisning under perioden. När det gäller låg- och mellanstadiet är det vanligaste svaret att *inga elever* har haft det under perioden.
- **En tredjedel av huvudmännen bedömer att eleverna inte har fått den planerade undervisningstiden fullt ut.** De flesta huvudmän bedömer dock att det är möjligt för eleverna att ta igen undervisning som uteblivit under perioden innan vårterminens slut. Möjligheterna att ta igen förlorad undervisningstid påverkas dock i vissa fall även av att eleverna kan ha missat undervisning under andra perioder av pandemin som kvarstår att ta igen.
- **Ett visst kunskapstapp under perioden.** Ungefär hälften av huvudmännen bedömer att eleverna i grundskolan och i gymnasieskolan *helt och hållet eller i stor utsträckning* har fått de kunskaper som de normalt sett skulle ha fått under denna period av pandemin. En nästan lika stor andel bedömer dock att eleverna endast i *ganska stor utsträckning* har fått kunskaperna. Eleverna bedöms dock generellt sett ha goda möjligheter att hämta igen de kunskaper de inte fått under denna fas av pandemin.

¹ Regeringen, Regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende Statens skolverk, uppdrag 14.

² Perioden har valts ut för att fånga smittspridningen av omikron- och delta-varianten av covid-19-viruset som då var hög.

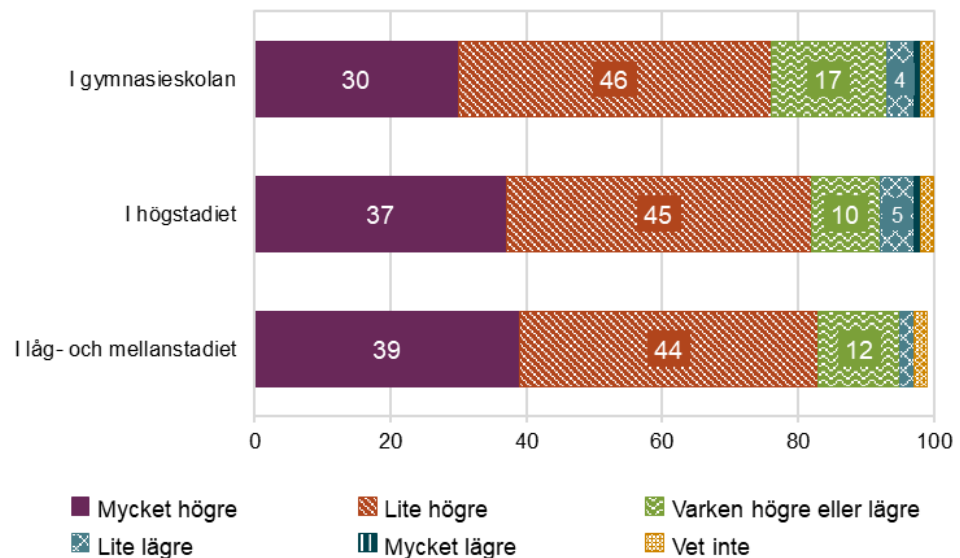
Påverkan på grundskolan och gymnasieskolan av covid-19-pandemin under december 2021 till mars 2022

Nedan sammanställs de 85 skolhuvudmännens svar. Samtliga frågor avser tidsperioden december 2021 till mars 2022.

Högre elevfrånvaro än innan pandemin

En majoritet av de tillfrågade huvudmännen bedömer att elevfrånvaron under december 2021 till mars 2022 var högre jämfört med motsvarande period innan pandemin.³ Som framgår av diagram 1, uppger drygt 75 procent att elevfrånvaron varit mycket eller lite högre i gymnasieskolan. I grundskolan tycks den ha ökat något mer än i gymnasieskolan. Nästan 85 procent bedömer att elevfrånvaron varit mycket högre eller lite högre i låg- och mellanstadiet samt i högstadiet under den undersökta perioden.

Diagram 1. Hur bedömer ni att elevfrånvaron var under perioden december 2021 till mars 2022 jämfört med motsvarande period innan pandemin?

Antal som har svarat på frågorna är 82 för låg- och mellanstadiet, 83 för högstadiet och 79 för gymnasieskolan.

Av huvudmännens kommentarer till frågan framgår att elevfrånvaron har varierat bland skolenheterna och ofta varit koncentrerad till en kortare del av tidsperioden. Flera nämner även att fjärr- eller distansundervisning förekommit i högre utsträckning i gymnasieskolan än i grundskolan, och att elever där på så sätt också

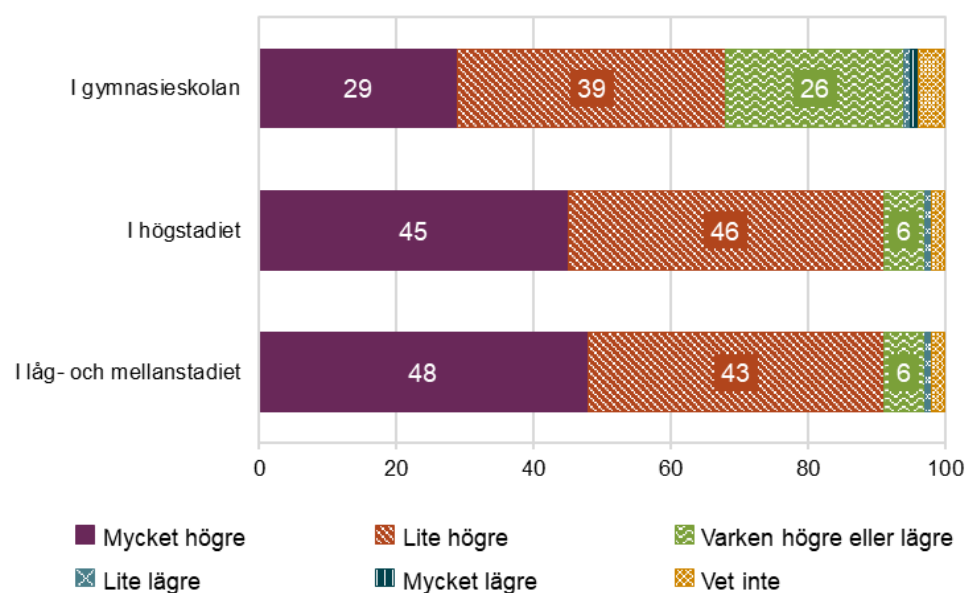
³ Med elevfrånvaro avses i denna undersökning den totala frånvaron, det vill säga både det som skolorna bedömt som ogiltig och giltig frånvaro.

har kunnat närvara i större utsträckning. Andelen som har haft fjärr- och distansundervisning illustreras även i diagram 3, längre ner.

Högre personalfrånvaro än innan pandemin

En majoritet av huvudmännen bedömer även att personalfrånvaron under december 2021 till mars 2022, varit högre jämfört med innan pandemin. Som framgår av diagram 2, uppger nästan 70 procent att personalfrånvaron varit mycket eller lite högre i gymnasieskolan. I grundskolan tycks personalfrånvaron ökat mer än i gymnasieskolan. Drygt 90 procent bedömer att personalfrånvaron varit mycket eller lite högre i högstadiet och i låg- och mellanstadiet under den undersökta perioden.

Diagram 2. Hur bedömer ni att personalfrånvaron var under perioden december 2021 till mars 2022 jämfört med motsvarande period innan pandemin?

Antal som har svarat på frågorna är 82 för låg- och mellanstadiet, 83 för högstadiet och 80 för gymnasieskolan.

Liksom för frånvaron bland eleverna, uttrycker huvudmännen att personalfrånvaron varierat bland skolenheterna och ofta varit koncentrerad till en kortare del av tidsperioden.

Få elever har haft fjärr- eller distansundervisning under perioden

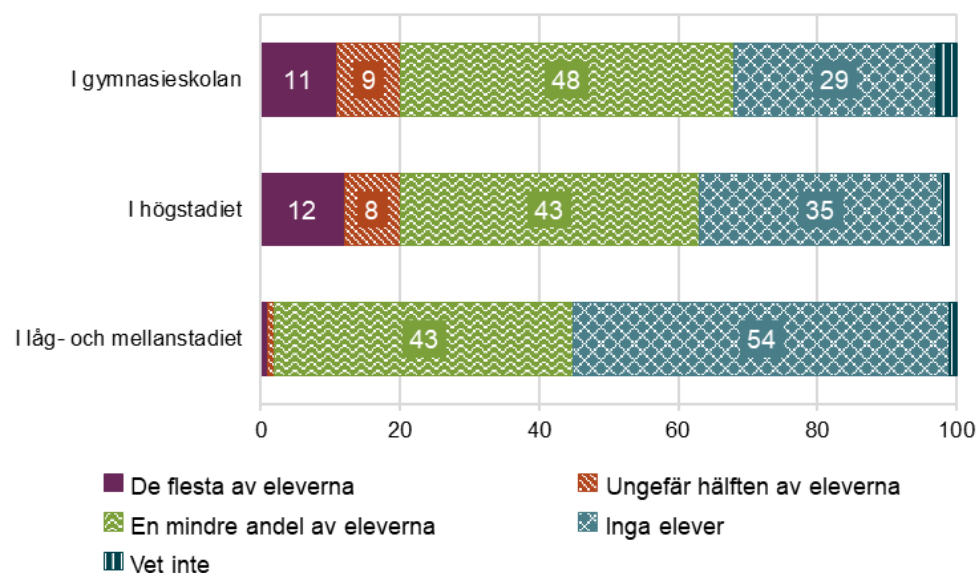
Diagram 3 visar att den stora majoriteten av huvudmännen uppger att relativt få elever har haft fjärr- eller distansundervisning under den aktuella perioden.⁴ I låg- och mellanstadiet uppger huvudmännen generellt sett att andelen elever som haft fjärr- eller distansundervisning har varit mycket låg. Endast 2 procent av

⁴ Med fjärr- eller distansundervisning avses här undervisning där läraren och eleven är åtskilda i rum men inte i tid, eller är åtskilda i både rum och tid. Jämför vad som fram till den 1 april 2022 angavs i 7 § förordningen (2020:115) om utbildning på skolområdet och annan pedagogisk verksamhet vid spridning av viss smitta.

huvudmännen uppger att de flesta eller ungefär hälften av eleverna hade fjärr- eller distansundervisning under perioden. Drygt 40 procent av huvudmännen uppger att en mindre andel av eleverna hade fjärr- och distansundervisning i låg- och mellanstadiet. Det vanligaste svaret när det gäller låg- och mellanstadiet är att inga elever har haft fjärr- eller distansundervisning under perioden.

Andelarna är något högre när det gäller högstadiet och gymnasieskolan. Drygt 10 procent av huvudmännen uppger att de flesta eleverna i högstadiet eller i gymnasieskolan hade fjärr- eller distansundervisning under den aktuella perioden. En nästan lika stor andel uppger att ungefär hälften av eleverna hade det. Ungefär en tredjedel av huvudmännen uppger att inga elever i högstadiet eller gymnasieskolan hade fjärr- eller distansundervisning. Det vanligaste svaret när det gäller högstadiet och gymnasieskolan är att en mindre andel av eleverna hade fjärr- eller distansundervisning under perioden.

Diagram 3. Hur stor del av eleverna har haft fjärr- eller distansundervisning under perioden december 2021 till mars 2022?

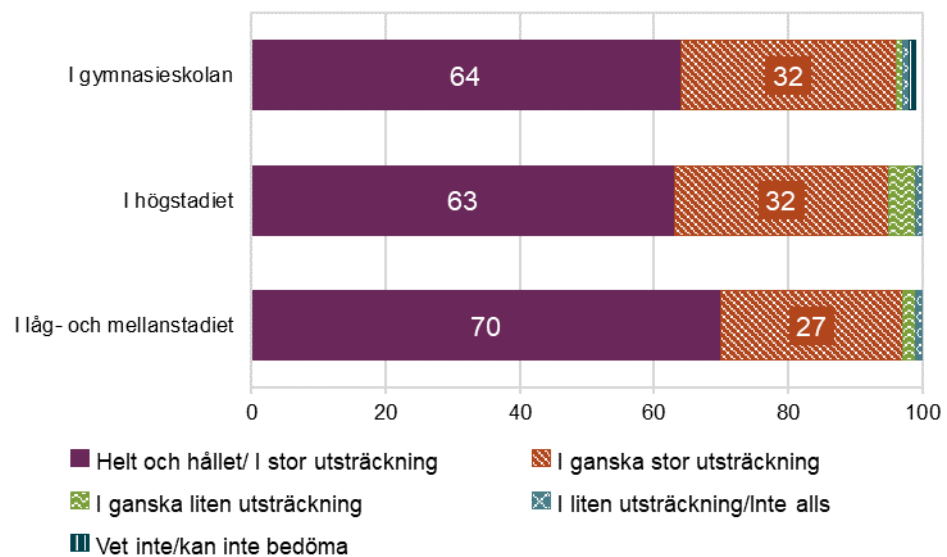
Antal som har svarat på frågorna är 82 för låg- och mellanstadiet, 83 för högstadiet och 79 för gymnasieskolan.

I kommentarer i anslutning till frågan framhåller många huvudmän att fjärr- eller distansundervisning har använts vid enstaka tillfällen under perioden eller att enstaka elever har haft fjärr- eller distansundervisning när de har varit hemma med förkylningssymptom. Några beskriver att hela klasser ibland har haft fjärr- eller distansundervisning och att det då ofta har berott på personalfrånvaro. Flera beskriver att det inte har förekommit alls i låg- eller mellanstadiet, eller att det har förekommit endast under enstaka dagar under den aktuella perioden.

En tredjedel av huvudmännen bedömer att eleverna inte har fått den planerade undervisningstiden fullt ut

Huvudmännen fick frågan i vilken utsträckning de bedömer att eleverna har kunnat få undervisning enligt den planerade undervisningstiden under den aktuella perioden. En majoritet av huvudmännen bedömer att eleverna helt och hållet eller i stor utsträckning fått undervisning enligt den planerade undervisningstiden under perioden. Samtidigt bedömer ungefär en tredjedel av huvudmännen att eleverna i båda skolformerna i ganska stor utsträckning har fått undervisning enligt den planerade undervisningstiden. De har alltså inte fått undervisningstiden fullt ut. Resultatet redovisas i diagram 4 nedan. Svaren varierar inte nämnvärt mellan stadierna i grundskolan och mellan skolformerna. Några få huvudmän bedömer att eleverna i samtliga stadier eller skolformer i ganska liten utsträckning eller liten utsträckning/inte alls kunnat få undervisning enligt den planerade undervisningstiden. En huvudman bedömer att eleverna i liten utsträckning/inte alls kunnat få undervisning enligt den planerade undervisningstiden.

Diagram 4. I vilken utsträckning bedömer ni att eleverna har kunnat få undervisning enligt den planerade undervisningstiden under perioden december 2021 till mars 2022?

Antal som har svarat på frågorna är 82 för låg- och mellanstadiet, 82 för högstadiet och 78 för gymnasieskolan.

Huvudmännen uppger att frånvaro bland lärare och elever är den främsta orsaken till att eleverna inte kunnat få undervisning enligt den planerade undervisningstiden.

De huvudmän som inte har svarat helt och hållet/i stor utsträckning på frågan har även fått svara på om det avser specifika ämnen eller delar av utbildningen. Av de som svarar på frågan anger 36 procent att så är fallet. Av svaren är det dock svårt att tydligt peka på vilka enskilda ämnen eller delar av utbildningen det främst rör

sig om eftersom variationen på svaren är stor. Där några huvudmän svarar att det särskilt berör ett visst stadium eller årskurs, uppger andra att det kan handla om en viss skolenhet eller gymnasieprogram. Likaså finns en stor variation vad det gäller vilka ämnen som eleverna inte kunnat få undervisning i. Där vissa huvudmän uppger att det handlar om så kallade teoretiska ämnen som matematik och moderna språk, svarar andra att det är så kallade praktiska och estetiska ämnen, som idrott och hälsa. Bland huvudmännens svar tycks dock det arbetsplatsförlagda lärandet generellt sett varit ett område där eleverna inte har kunnat få undervisning enligt den planerade undervisningstiden under perioden.

De flesta huvudmän bedömer att det är möjligt för elever att ta igen utebliven undervisning

Huvudmännen har även fått bedöma om det är möjligt för eleverna att ta igen utebliven undervisning från den planerade undervisningstiden. För samtliga stadier i grundskolan och för gymnasieskolan uppger ungefär 90 procent av de tillfrågade att de bedömer att det finns möjlighet för eleverna att under vårterminen 2022 ta igen den undervisning som uteblivit under pandemins senaste fas. De ämnen och moment som huvudmännen bedömer kan bli svårast att ta igen är framför allt praktiska moment samt det arbetsplatsförlagda lärandet.

Flera huvudmän uppger att de erbjuder lovskolor för elever som behöver ta igen utebliven undervisning. Även stöd vid läxläsning, så kallade studieverkstäder och särskilt riktade insatser för vissa elever eller ämnen är något som huvudmännen uppger ska möjliggöra för eleverna att ta igen den uteblivna undervisningstiden.

Några huvudmän uppger att lärarbristen är ett hinder för att ta igen utebliven undervisning. Möjligheterna att ta igen förlorad undervisningstid påverkas även av att eleverna kan ha missat undervisning under andra perioder av pandemin som kvarstår att ta igen. Vidare uppger några huvudmän att det är elever som redan har hög frånvaro eller som är i behov av stöd som kan ha svårt att ta igen utebliven undervisning.

Huvudmännen har även fått frågan om de i syfte att ta igen utebliven undervisningstid, planerar att senarelägga datumet för när betygen senast ska vara inrapporterade. Av huvudmännens svar framkommer att det är få som planerar att göra det. Det tycks vara vanligast i gymnasieskolan, där 8 procent av huvudmännen uppger att betygsrapporteringen planeras att senareläggas. Motsvarande siffra för högstadiet är 5 procent och för mellanstadiet 3 procent.

De huvudmän som uppger att de planerar att senarelägga datumet för gymnasieskolan, uppger att anledningen är att elever ska ha möjlighet att kunna få betyg. Ett par huvudmän uppger att det endast gäller ett fåtal elever som är i behov av stödinsatser för att kunna slutföra gymnasieskolan. Ett par huvudmän uppger också att det inte är fastställt vid tidpunkten för undersökningen. Det kan alltså finnas en större andel huvudmän som senarelägger betygsrapporteringen än vad som anges här.

Ett visst kunskapstapp under perioden

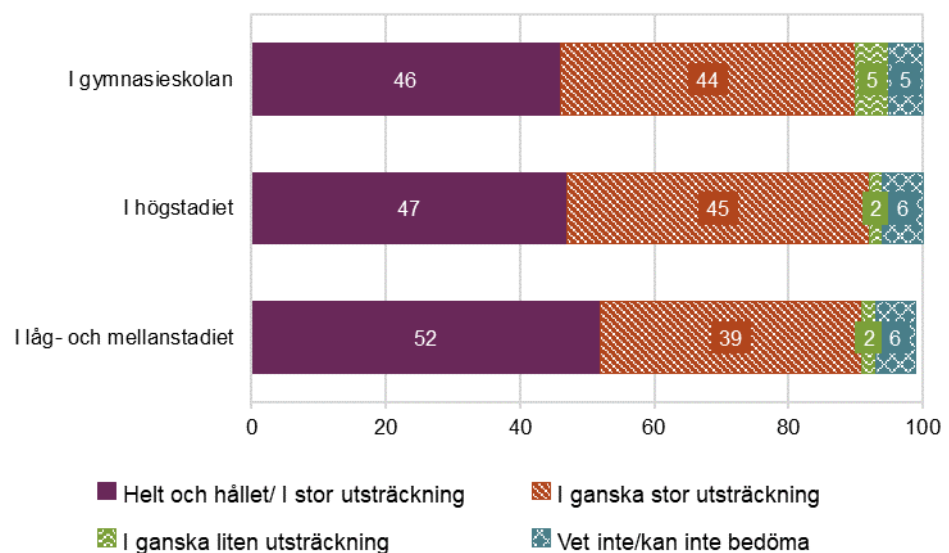
Vi har frågat huvudmännen i vilken utsträckning de bedömer att eleverna har fått de kunskaper som de normalt sett skulle ha fått under perioden december 2021 till mars 2022.

Diagram 5 visar att ungefär hälften av huvudmännen, 46 procent, bedömer att eleverna i gymnasieskolan helt och hållet eller i stor utsträckning har fått de kunskaper som de normalt sett skulle ha fått under perioden. En lika stor andel, 44 procent, uppger att eleverna i ganska stor utsträckning har fått kunskaperna. Ett fåtal, 5 procent, bedömer att eleverna i ganska liten utsträckning har fått de kunskaper som de normalt sett skulle ha fått. Ingen huvudman svarar att eleverna i liten utsträckning eller inte alls har fått kunskaperna.

Huvudmännen gör en liknande bedömning för högstadiet. Där uppger 45 procent att eleverna i ganska stor utsträckning har fått de kunskaper som de normalt sett skulle ha fått. Motsvarande andel för låg- och mellanstadiet är 39 procent. Även här är det få huvudmän, totalt 2, som uppger att eleverna i grundskolan i ganska liten utsträckning har fått de kunskaper de normalt sett skulle ha fått.

Utifrån att cirka hälften av huvudmännen signalerar att eleverna inte fullt ut har fått de kunskaper de normalt sett skulle ha fått under perioden bedömer Skolverket att det skett ett visst kunskapstapp.⁵

Diagram 5. I vilken utsträckning bedömer ni att eleverna, under perioden december 2021 till mars 2022, har fått de kunskaper de normalt sett ska få?

Antal som har svarat på frågorna är 82 för låg- och mellanstadiet, 83 för högstadiet och 79 för gymnasieskolan.

Flera huvudmän uppger dock att det är svårt att avgränsa vad som skett under denna fas av pandemin och vad som kan spåras till covid-19-pandemin generellt.

⁵ Kunskapstapp är det begrepp Skolverket använt i andra studier av pandemins konsekvenser för utbildningen inom skolväsendet. I de andra studierna används begreppet för att beskriva att eleverna inte har fått de kunskaper och färdigheter de normalt sett skulle ha fått, som en konsekvens av pandemin.

Vidare uppger flera huvudmän att enskilda elevers kunskaper kan ha påverkats ännu mer negativt under pandemin. Det gäller särskilt de elever som har haft hög frånvaro och elever i behov av särskilt stöd.

Av de huvudmän som uppger att eleverna i ganska stor eller i ganska liten utsträckning fått de kunskaper som de normalt sett skulle ha fått, bedömer en majoritet, cirka 90 procent, att eleverna har fått möjlighet att inhämta de kunskaper de inte fick under denna fas av pandemin. Flera huvudmän uppger att de har erbjudit eleverna lovskola och läxhjälp för att de ska kunna ta igen de kunskaper de har gått miste om under perioden.

Av de huvudmän som uppger att eleverna *inte* har haft möjlighet att inhämta de kunskaper som de gick miste om under perioden, bedömer ungefär 70 procent att eleverna kommer att få den möjligheten under resterande del av vårterminen. Det bör noteras att inga frågor ställts i denna undersökning om möjligheterna att ta igen det samlade kunskapstappet under pandemin, utan endast det som uppstått under den perioden december 2021 till mars 2022, alltså den senaste fasen av pandemin.

Bilaga: Tillvägagångssätt

Skolverket har, med anledning av covid-19-pandemins påverkan på grundskolan och gymnasieskolan under perioden december 2021 till mars 2022, genomfört en undersökning bland ett urval av huvudmän. Syftet är att få en lägesbild av hur dessa delar av skolväsendet har påverkats av covid-19-pandemin under den aktuella perioden.

För att huvudmännen skulle kunna förbereda sig skickade Skolverket ut frågorna via e-post i slutet av vecka 18. Insamlingen genomfördes över telefon i början av vecka 19. Frågorna lästes upp av skolverksanställda som sedan dokumenterade svaren. Intervjuerna tog 10 till 15 minuter att genomföra. Frågorna var till största del kvantitativt utformade. I samband med vissa frågor har huvudmännen haft möjlighet att lämna kommentarer.

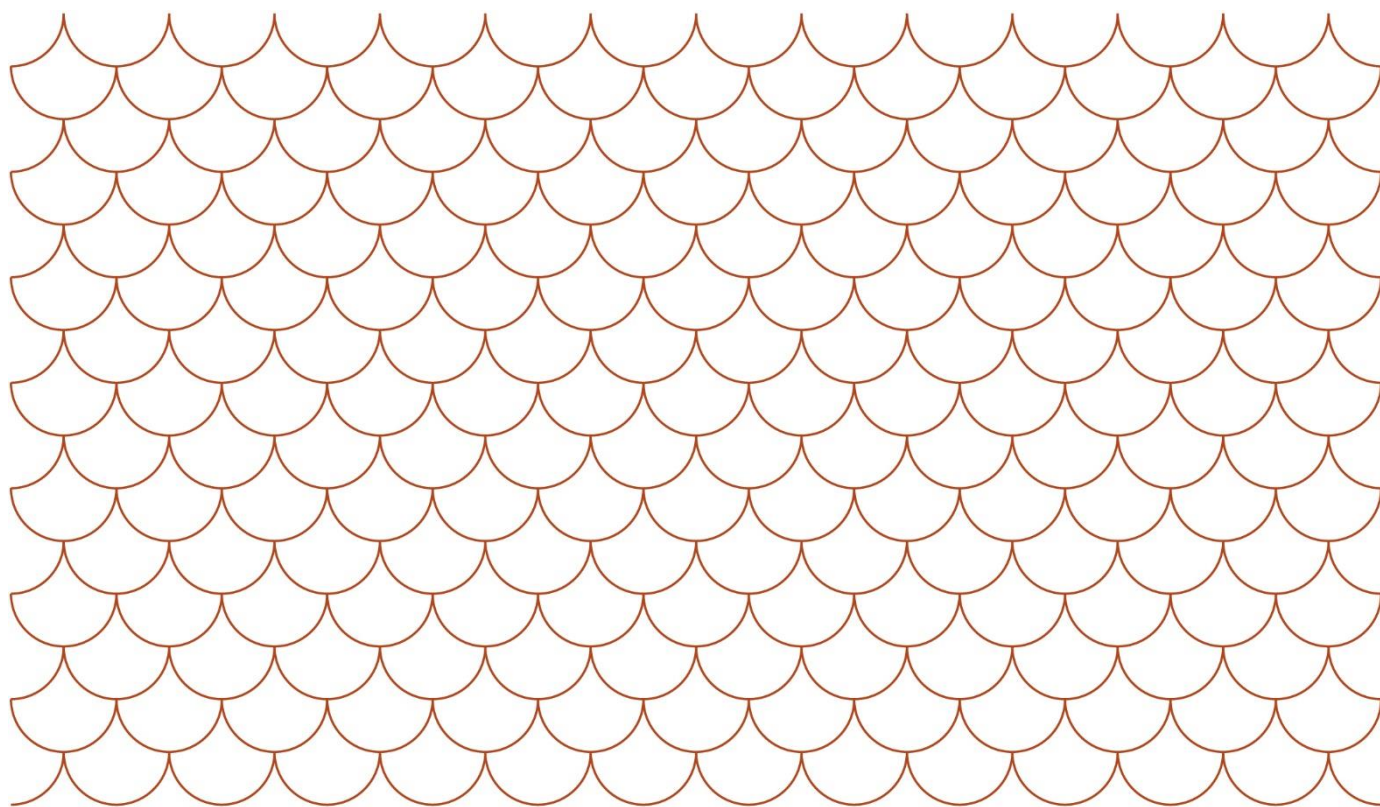
På grund av den korta tiden för insamling begränsades antalet huvudmän. Frågorna skickades därför till 94 huvudmän (84 kommunala och 10 enskilda). Ett antal (20 huvudmän) av dessa valdes ut med syftet att också kunna ställa frågor till en annan undersökning som genomfördes vid samma tillfälle.⁶ Resterande kommunala huvudmän (64) valdes ut med hänsyn till huvudmannens storlek (mätt i antal elever) och att de hade både grundskola och gymnasieskola. De 10 enskilda huvudmännen valdes med anledning av att de var störst (mätt i antal elever) och att de hade både grund- och gymnasieskola.

Totalt besvarade 85 av 94 huvudmän enkäten. Att samtliga huvudmän inte besvarat enkäten har framför allt sin förklaring i att vi inte kunde nå dem under perioden för datainsamlingen. Två kommunala huvudmän kunde inte svara för grundskolan i kommunen men lämnade svar gällande gymnasieskolan. Samtliga enskilda huvudmän besvarade enkäten. Sju kommunala huvudmän svarade inte för gymnasieskolan. Anledningen är att kommunen saknar gymnasieskola, alternativt att sådan endast bedrivs i begränsad utsträckning.

Undersökningen bygger på huvudmännens egna bedömningar av verksamheten. Det finns en möjlighet att lärare och andra som arbetar i skolverksamheten gör andra bedömningar än vad som framkommer av huvudmännens svar. Överlag har bedömningarna under pandemin varit mer positiva på huvudmannanivå, än bland lärare och rektorer. Undersökningens snabba genomförande innebär också i sig en viss osäkerhet i uppgifterna. Jämförelser med Skolverkets tidigare undersökningar begränsas av att det finns skillnader, bland annat vad gäller urval.

Undersökningen omfattar även en avgränsad del av covid-19-pandemin.

⁶ Skolverket (2022). *Skolsituationen i de kommuner som tagit emot flest barn och unga från Ukraina*.

Skolverket

www.skolverket.se